

KAPITTEL 9. A - ELEVENE SITT SKOLEMILJØ

UTSIRA SKOLE - SIRAKOMPASSET

KAPITTEL 9. A - ELEVENE SITT SKOLEMILJØ

S. 2 - INNHOLD

S. 3 - OPPLÆRINGSLOVA - KAP. 9A

S. 9 - UTSIRA SKOLES OPPFØLGING AV OPPLÆRINGSLOVA KAP. 9A

S. 9 - SKOLEMILJØET

S. 9 - FØLGE MED

S. 10 - GRIPE INN

S. 13 - VARSLE

S. 14 - UNDERSØKE

S. 16 - SETTE INN TILTAK

S. 20 - DOKUMENTERE

S. 22 - SYSTEMATISK OBSERVASJON AV ELEVENE - INTRODUKSJON

S. 25 - SYSTEMATISK OBSERVASJONSSKJEMA UTSIRA SKOLE - MAL

S. 26 - AKTIVITETSPLAN FOR UTSIRA SKOLE - MAL

S. 27 - ABC - MODELLEN SOM ANALYSE VERKTØY

S. 28 - ELEVUNDERSØKELSEN 2021

S. 29 - TILTAKSPLAN FOR UTSIRA SKOLE

S. 30 - FORSKRIFT OM ORDENSREGLEMENT FOR ELEVER I UTSIRA SKOLE

OPPLÆRINGSLOVA

Kapittel 9 A. Elevane sitt skolemiljø

§ 9 A-1. Verkeområde for kapitlet

Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregåande skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av [§§ 9 A-10](#) og [9 A-11](#).

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og førebyggjande arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a. kva problem tiltaka skal løyse
- b. kva tiltak skolen har planlagt
- c. når tiltaka skal gjennomførast
- d. kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e. når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter [§ 9 A-4](#) tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6. Statsforvaltaren si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til statsforvaltaren etter at saka er teken opp med rektor.

Statsforvaltaren skal avgjere om aktivitetsplikta etter [§§ 9 A-4](#) og [9 A-5](#) er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal statsforvaltaren avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til statsforvaltaren.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som statsforvaltaren meiner må til for å greie ut saka. Statsforvaltaren skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i statsforvaltaren si saksbehandling.

Kjem statsforvaltaren til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter [§§ 9 A-4](#) og [9 A-5](#), kan statsforvaltaren vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og statsforvaltaren skal følgje opp saka. Statsforvaltaren kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. [§ 9 A-10](#), eller at ein elev skal byte skole, jf. [§ 9 A-12](#).

Avgjerda til statsforvaltaren er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

§ 9 A-7. Det fysiske miljøet

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndigheitene til kvar tid tilrår. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

§ 9 A-8. Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljøsaker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjømte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

§ 9 A-9. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter [§§ 9 A-4](#) og [9 A-5](#) og om høvet til å melde saka til statsforvaltaren etter [§ 9 A-6](#).

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som

mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

§ 9 A-10. Ordensreglement

Kommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte grunnskole, og fylkeskommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte vidaregåande skole.

Reglementet skal gi reglar om rettane og pliktene til elevane så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på annan måte. Reglementet skal innehalde reglar om orden og oppførsel, om kva tiltak som kan nyttast mot elevar som bryt reglementet, og om korleis slike saker skal behandlast.

Skolen kan berre nytte tiltak som er fastsette i ordensreglementet. Tiltaka skal ikkje innebere fysisk refsing eller anna krenkjande behandling. Før det blir teke avgjerd om tiltak, har eleven rett til å forklare seg munnleg for den som skal ta avgjerda.

Ordensreglementet skal gjerast kjent for elevane og foreldra. Kravet i [forvaltningsloven § 38](#) første ledd bokstav c om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

§ 9 A-11. Bortvising

Kommunen kan fastsetje i ordensreglementet at grunnskoleelevar kan visast bort frå undervisninga dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Elevar på 1. til 7. årstrinn kan visast bort for enkelttimar eller resten av dagen, og elevar på 8. til 10. årstrinn kan visast bort for opp til tre dagar.

Fylkeskommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar i vidaregåande skole kan visast bort frå undervisninga i opp til fem dagar dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Det kan like eins fastsetjast at elevar kan visast bort for resten av skoleåret dersom brota er særleg alvorlege.

Rektor kan vedta bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Fylkeskommunen kan vedta at ein elev i vidaregåande skole skal visast bort for resten av skoleåret. Om ikkje kommunen eller fylkeskommunen fastset noko anna, kan rektor gi lærarar høve til å vise bort elevar frå si eiga undervisning for ei opplæringsøkt, men ikkje meir enn to klokke timar.

Før det blir gjort vedtak om bortvising, skal ein ha vurdert andre tiltak. Foreldra skal varslast før ein elev på 1. til 7. årstrinn blir bortvist for resten av dagen.

§ 9 A-12. Skolebyte

Ein elev i grunnskolen kan flyttast til ein annan skole enn den skolen eleven elles har rett til å gå på, dersom oppførselen til eleven i alvorleg grad går ut over tryggleiken eller læringa til ein eller fleire medelevar. Skolebyte skal likevel ikkje skje dersom mindre inngripande tiltak vil kunne avhjelpe situasjonen. Grunnen til at ein elev kan flyttast, kan til dømes vere at eleven mobbar ein eller fleire medelevar.

Om vilkåra i første ledd er oppfylte, kan ein elev i vidaregåande opplæring flyttast til ein annan skole enn den skolen eleven er teken inn på. Eleven har rett til å halde fram på same utdanningsprogram og programområde.

Skolebyte etter første og andre ledd skal ikkje skje dersom eleven må flytte ut av heimen, eller om dagleg skyss ikkje er forsvarleg.

Kommunen gjer vedtak for elevar i grunnskolen. Fylkeskommunen gjer vedtak for elevar i vidaregåande opplæring.

Før det blir gjort vedtak om skolebyte, skal den som gjer vedtak, rådføre seg med rektor og lærarane til eleven og sørge for at eleven blir høyrd.

Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i vurderingane etter første og andre ledd og i saksbehandlinga.

§ 9 A-13. Tvangsmulkt

For å sikre gjennomføringa av vedtak etter [§ 9 A-6](#) fjerde ledd kan statsforvaltaren og klageinstansen fastsetje tvangsmulkt for skoleeigaren. Avgjerd om tvangsmulkt kan gjerast samtidig med vedtak etter [§ 9 A-6](#) fjerde ledd eller seinare.

Ei avgjerd om tvangsmulkt får verknad når skoleeigaren ikkje held fristen for gjennomføring av vedtaket etter [§ 9 A-6](#) fjerde ledd, og mulkta går inntil vedtaket er oppfylt. Ei avgjerd om tvangsmulkt får ikkje verknad dersom det blir uråd å rette seg etter vedtaket og den ansvarlege ikkje kan noko for dette.

Avgjerda om tvangsmulkt skal behandlast i samsvar med reglane i [forvaltningsloven kapittel IV](#) og V. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

Mulkta går til statskassa. I særlege tilfelle kan tvangsmulkta reduserast eller falle bort.

Departementet kan gi forskrift om kva slags tvangsmulkt som kan nyttast, og om kor stor mulkta skal vere.

§ 9 A-14. Straffansvar

Med bøter, fengsel i opp til 3 måneder eller begge delar blir den straffa som forsettleg eller aktaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter [§ 9 A-4](#) første og andre ledd og [§ 9 A-5](#). Med bøter, fengsel i opp til 3 måneder eller begge delar blir rektoren straffa som forsettleg eller aktaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter [§ 9 A-4](#) tredje og fjerde ledd.

Dersom [§ 9 A-4](#) første til fjerde ledd eller [§ 9 A-5](#) er brotne av nokon som handlar på vegner av skolen, kan skoleeigaren straffast, jf. [straffeloven § 27](#).

Fristen for forelding av straffansvaret er 5 år.

§ 9 A-15. Erstatningsansvar og bevisbyrde

Reglane i lov [13. juni 1969 nr. 26](#) om skadeserstatning [kapittel 2](#) gjeld for saker om psykososialt skolemiljø etter reglane i dette kapitlet.

Dersom det i saker etter første ledd ligg føre tilhøve som gir grunn til å tru at skoleeigaren ikkje har følgd reglane i eller i medhald av [kapittel 9 A](#) om psykososialt skolemiljø, skal dette leggjast til grunn med mindre skoleeigaren gjer noko anna truleg.

§ 9 A-16. Forskrift om skolemiljøet

Departementet kan gi forskrift om krav til skolemiljøet.

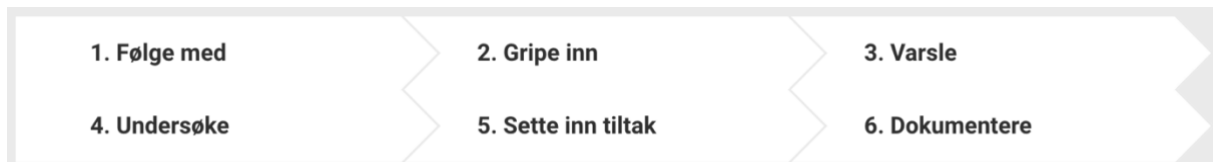
Siste oppdaterte utgave - 01.08.2021

UTSIRA SKOLE - OPPFØLGING AV OPPLÆRINGSLOVA KAP. 9A

SKOLEMILJØET

Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Et systematisk arbeid er avgjørende for å skape et trygt og godt skolemiljø.

MOBBING OG MISTRIVSEL - HVA GJØR UTSIRA SKOLE MED DET?

FØLGE MED

ALLE ANSATTE PÅ SKOLEN HAR EN PLIKT TIL Å FØLGE MED

Alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med på hva som skjer på skolen og gripe inn hvis de ser krenkelser som for eksempel mobbing. Dette gjelder først og fremst alle med en arbeidskontrakt med skolen eller skoleeier, uavhengig av om arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kortvarig eller langvarig. Det gjelder også for andre ansatte hos en ekstern tjenesteleverandør. Det er ikke avgjørende om du mottar lønn for arbeidet, du har uansett plikt til å følge med dersom du regelmessig arbeider på skolen og du har kontakt med elevene.

Dette gjelder blant annet;

- lærere
- ansatte i skoleadministrasjonen
- miljøarbeidere
- helsesøster
- assistenter
- vaktmestere
- renholdere
- kantinemedarbeidere
- aktivitetsledere
- kursholdere i skolefritidsordningen
- frivillige
- lærlinger
- praksisstudenter

HVORDAN KAN MAN FANGE OPP AT ELEVER IKKE HAR DET TRYGT OG GODT?

Det kan være vanskelig å oppdage mobbing, for eksempel utestenging, baksnakking og mobbing på nett.

Hvordan oppdage at elever ikke har det bra?

- gjennom å snakke med elevene
- de ansatte ser noe eller fanger opp noe i samtaler med andre elever
- foreldre som tar kontakt fordi de melder fra om det har skjedd noe på skolen.
- eleven forteller om mistriivsel
- endringer i atferd hos elever, eller endringer i klasse- eller skolemiljøet.
- noen elever blir stille og trekker seg tilbake i lek eller deltar ikke i lek og aktiviteter, mens andre trer tydelig fram og gir beskjed når ting blir vanskelige.
- endringer i klasser kan være mer bråk og uro, endringer sosialt og hvilke barn som leker sammen

Årlige spørreundersøkelser

Utsira skole bruker Elevundersøkelsen, SOL, Kartleggingsprøver og andre, egnede undersøkelser.

Observasjon og inspeksjon

Utsira skole har gode rutiner for inspeksjon, og de som har inspeksjon gjennomfører en aktiv observasjon, og er tydelig til stede for elevene. De som er ute i friminuttene må undersøke og gripe inn om de mistenker krenkelser, og ha lav terskel for å informere kontaktlærere, timelærer og ledelse om hendelser og observasjoner fra friminutt.

Utsira skole har utviklet et eget observasjonsskjema både for barnehage og skole. Dette skjema brukes av 2 ulike observatører, så sammenlignes notater og oppsummerer det de har sett i etterkant av observasjonene. Disse skjemaene kan anvendes både utendørs eller i klassesituasjoner.

GRIPE INN

GRIPE INN UMIDDELBART VED MOBING OG UØNSKET ATFERD

Utsira skole har nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men også mot mindre alvorlige krenkelser. Kunnskapsdepartementet har valgt å ta prinsippet om nulltoleranse inn i opplæringsloven for å understreke hvor viktig det er at skolen har tydelige holdninger på dette området.

Grip inn umiddelbart og stopp krenkelser

Hvis du som ansatt i skolen overhører for eksempel hatytringer eller observerer mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking, skal du gripe inn umiddelbart og stoppe situasjonen. Det kan for eksempel dreie seg om å stanse en slåsskamp eller annen fysisk krenkelse, om å stanse en

utfrysningssituasjon eller stanse og irettesette elever som kaller andre stygge ting.

Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre. Det betyr at ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen, med mindre det er nødrett eller nødverge.

Ikke alle kritiske utsagn og uenigheter er krenkelser

Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger. Se overordnet del av læreplanen.

Her bruker Utsira skole Overordnet Plan aktivt som en del av både den sosiale og faglige opplæringen. Skolen har satt av 3 uker til hvert av de overordnede temaene; Demokrati og Medborgerskap, Folkehelse og Livsmestring og Bærekraftig Utvikling.

ALLE ANSATTE HAR EN PLIKT TIL Å GRIPE INN

Alle som arbeider på skolen har en plikt til å gripe inn hvis de ser krenkelser, som for eksempel mobbing. Dette gjelder først og fremst alle med en arbeidskontrakt med skolen eller skoleeier, uavhengig av om arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kortvarig eller langvarig. Men det gjelder også for andre ansatt hos en ekstern tjenesteleverandør. Det er ikke avgjørende om du mottar lønn for arbeidet, du har uansett plikt til å gripe inn dersom du regelmessig arbeider på skolen og du har kontakt med elevene.

Dette gjelder blant annet;

- lærere
- ansatte i skoleadministrasjonen
- miljøarbeidere
- helsesøster
- assistenter
- vaktmestere
- renholdere
- kantinemedarbeidere
- aktivitetsledere
- kursholdere i skolefritidsordningen
- frivillige
- lærlinger
- praksisstudenter

Rektor har ansvar for at alle vet hvordan de skal gripe inn

Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen vet at de har plikt til å gripe inn, og at de vet hvordan de skal gjøre dette.

Skoleeiers plikt er å sørge for at skolen har riktig og nødvendig kompetanse. Skoleeier kan også vurdere å opprette et beredskapsteam mot mobbing.

Det kan være hensiktsmessig å holde kurs i hvordan man griper inn og hvor grensene for bruk av nødrett og nødverge går.

Utsira skoles rektor har gjennomgått Kap. 9A sammen med hele personalet både i barnehage og skole. Det legges også inn en årlig påminnelse om hvor viktige våre oppgaver rundt Kap. 9A er for Sirakompassets ansatte.

BRUK AV FYSISK MAKT

I mange tilfeller kan plikten til å gripe inn kreve bruk av fysisk makt og tvang. Et typisk eksempel på dette kan være når du skal stoppe en slåsskamp. I slike tilfeller er det viktig å være klar over at skoler ikke har hjemmel til bruk av tvang i opplæringsloven.

Bruk av fysisk makt er begrenset av;

- straffelovens bestemmelser
- deler av opplæringsloven som fastslår at elever ikke skal refses fysisk eller utsettes for annen krenkende behandling
- barnekonvensjonen

Plikten til å gripe inn må derfor vurderes opp mot grensen til hva som er lovlig.

Reglene om nødrett og nødverge kan likevel gi grunnlag for å gripe inn på en slik måte som ellers er ulovlig. Denne unntaksregelen er veldig streng. Det er bare adgang til å bruke retten til nødverge og nødrett i helt ekstraordinære tilfeller, for eksempel der man må ty til tvang eller makt for å forsvare liv og helse.

VARSLER

ALLE ANSATTE VED SKOLEN HAR EN PLIKT TIL Å VARSLE OM ALL MISTANKE

Alle som jobber på Utsira skole, skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette skal sikre at rektor får

oversikt over hvordan elevene har det på skolen og vil være et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker.

Rektor kan delegere oppgaven om å ta imot varsler til en annen person på skolen, men kan ikke delegere ansvaret. Rektor har ansvaret for at varslingsene håndteres på en forsvarlig måte.

Lav terskel

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke. Det kan for eksempel:

- basere seg på observasjoner av elevene
- tilbakemeldinger i undersøkelser
- beskjeder fra foreldre eller medelever
- aktivitet i sosiale medier.
- at en elev sier fra at han eller hun ikke trives på skolen

Hva når ansatte mobber?

Det er en egen regel om skjerpet aktivitetsplikt i saker der det er ansatte som krenker elever. Hvis du mistenker eller ser at en ansatt utøver vold, mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev skal du straks varsle rektor som igjen skal varsle skoleeier. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker en elev, skal den ansatte varsle skoleeier direkte.

Strengere taushetsplikt for helsepersonell

Helsesøster og annet helsepersonell er underlagt en strengere taushetsplikt enn andre ansatte på skolen. De har strengere taushetsplikt når det gjelder opplysninger om elevene. Hvis en helsesøster på skolen har opplysninger om at en elev ikke trives på skolen, og verken eleven eller foreldrene samtykker til at helsesøster får lov til å varsle rektor, er helsesøsteren bundet av taushetsplikten.

HVOR RASKT MÅ DET VARSLES?

Hvor raskt en sak skal varsles til rektor, må vurderes fra sak til sak. Alvorlige saker skal varsles straks. Andre saker kan det være forsvarlig å vente litt lenger med, for eksempel til slutten av skoledagen eller til ukentlige oppsummeringer.

Ved Utsira skole så er rutinen at varslingen skjer fortløpende mellom lærer, kontaktlærer og rektor.

I ALVORLIGE TILFELLER SKAL REKTOR VARSLE SKOLEEIER

I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier. Skoleeier får da en mulighet til å bli kjent med saken og involvere seg i hvordan den skal løses. Hva som er et alvorlig tilfelle, vil være en skjønnsmessig vurdering. Eksempler på alvorlige tilfeller er:

- saker der krenkelsene er særlig voldelige.
- hvis flere elever er involvert i mobbing av en enkeltelev
- situasjoner der krenkelsene har pågått over lang tid uten at skoleledelsen har klart å løse saken.
- digital mobbing på tvers av skoler og grove trusler gjennom sosiale medier

I Utsira skole sitt tilfelle er rektor både skolens leder og som oppvekstsjef også skoleeier. Dermed varsles både rektor og skoleeier automatisk.

UNDERSØKE

HVIS NOEN SIER AT DE IKKE HAR DET BRA, SKAL MAN ALLTIDS UNDERSØKE

Hvis noen som jobber i skolen ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt, skal de undersøke saken med en gang. Plikten til å undersøke har like lav terskel som plikten til å varsle. Hvis elever selv sier ifra om at de ikke har det bra, skal skolen alltid undersøke saken nærmere. Det er helt nødvendig for å kunne sette inn gode, egnede tiltak. Hvor grundige undersøkelsen skal være er avhengig av skjønn, formålet med undersøkelsene og hvilken situasjon man står overfor i hvert enkelt tilfelle.

Det kreves mer av ansatte med omsorgsroller

Når det gjelder plikten til å undersøke, kreves det mer av personer som har en omsorgsrolle overfor elevene, som for eksempel lærere, miljøarbeidere og rektor enn av personer med andre typer arbeidsoppgaver på skolen som for eksempel vaktmestere eller renholdsarbeidere.

Ansatte som mobber

Hvis en ansatt er den som mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev er det enda strengere krav til å undersøke saken umiddelbart.

Ved Utsira skole så kan dette tas opp direkte med oppvekstsjef og rektor, eventuelt i neste ledd med kommunaldirektør.

FINN UT HVA SOM LIGGER BAK ELEVENS OPPLEVELSE, IKKE FREMSKAFF BEVIS

Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevens **opplevelse** av skolemiljøet.

Skolen skal ikke skaffe og vurdere bevis for eller mot om eleven er blitt krenket eller mobbet.

Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om situasjonen og hva som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet.

Det kan være aktuelt å undersøke hendelser tilbake i tid eller forhold utenfor skolen, dersom disse påvirker elevens hverdag på skolen.

Hendelser utenom skoletid

Det som skjer mellom elever etter skoletid, kan påvirke hvordan en elev har det på skolen. Hvis en elev opplever å ikke ha det bra på skolen, plikter skolen å ta tak i problemet. Hva som er årsaken, kan ikke begrense skolen til å ta tak i problemet. Dette gjelder selv om årsaken er noe som har skjedd utenfor skolen.

Det betyr at skolen kan ha et ansvar også for mobbing som skjer etter skoletid, for eksempel på internett, på skoleveien eller på fotballtrening. Det som er det viktige er hvorvidt eleven opplever å ha det bra på skolen.

Elevenes medvirkning og rett til å bli hørt

Skolen skal sørge for elevenes medvirkning når de undersøker saker. Dette skal gjøres ved at involverte elever blir hørt, og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.

Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten.

Les om barnets beste i barnekonvensjonen (hos barneombudet)

Hva skal skolen gjøre med digital mobbing?

EKSEMPLER PÅ HVORDAN MAN KAN AVDEKKE HVA SOM HAR SKJEDD

Når skolen undersøker en sak, kan de observere elevene i friminuttene eller i en læringssituasjon, de kan ha samtaler med de som er involvert eller vet noe om saken, de kan bruke ikke-anonyme undersøkelser, kartleggingsverktøy eller sosiogram.

Husk å ivareta elevenes personvern ved at du ikke utleverer opplysninger om dem til andre.

Tips til gode samtaler

Skolen kan ha samtaler med de elevene det gjelder, andre elever, ansatte og foreldrene.

I slike samtaler er det viktig å være bevisst på hvilke ord man bruker og hvordan man skaper en god og trygg stemning.

Tips til en god samtale kan være å

- passe på at du snakker med forståelige ord
- gi den du snakker med tid til å tenke
- avklare forventningene til samtalen
- være bevisst på eget kroppsspråk
- stille åpne spørsmål for å få frem barnets opplevelse
- be en kollega om å gi tilbakemelding på hvordan du fremstår i slike typer samtaler

Det kan også være nyttig å stille seg noen spørsmål i forkant av samtalen som

- hva må vi snakke om før samtalen?
- hva vet vi, hva tar vi med oss inn?
- hva vet vi som vi ikke kan fortelle videre av personvern hensyn?
- hva er målet med den første samtalen?
- hvem er samtalen for?
- hva er tegn underveis på at vi har en god samtale?

SETTE INN TILTAK

SKOLEN HAR PLIKT TIL Å SETTE INN EGNEDE TILTAK

Skolen har plikt til å

- sette inn egnede tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak
- følge opp tiltakene
- evaluere virkningen av tiltakene
- legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig

Dette er også i samsvar med god pedagogisk praksis. At skolen følger denne plikten er viktig både for enkelteleven, men også for skolemiljøet som helhet. Et godt skolemiljø er en forutsetning for at elevene får utvikle seg faglig og sosialt.

Elever har rettigheter etter opplæringsloven, mens ansatte har rettigheter etter arbeidsmiljøloven. Det er ikke ment å gjøre unntak fra reglene i arbeidsmiljøloven i skolemiljø saker.

Hva regnes som at en elev har meldt fra?

Husk at det er elevens egen opplevelse av at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø som utløser tiltaksplikten. Det er skolens ansvar å fange opp at elevene sier ifra om at de ikke har det bra på skolen. Skolen skal ikke bagatellisere elevenes opplevelse av sitt eget skolemiljø. Skolen skal

aldri avvise eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistriivsel på skolen. Skolen skal ikke stille strenge krav til hva det innebærer å si fra, eller til at elevene skal bruke de rette begrepene. Det er nok at noen forteller muntlig at de ikke har det bra på skolen eller at de utsettes for noe de opplever som vanskelig.

Hva hvis en elev ikke vil innrømme at han eller hun ikke har det trygt og godt?

Skolens tiltakspåkt går lenger enn å kun ta tak i situasjoner der elevene selv sier fra og ber om hjelp. Tiltakspåkten kan for eksempel utlases av undersøkelser skolen har utført eller hvis noen observerer at en elev ikke har det trygt og godt.

Det er en del av skolens faglige vurdering å ta stilling til hvilke tiltak som er egnet, også der eleven er motvillig. Skolen er uansett forpliktet til å vurdere barnets beste og det kan i noen tilfeller være barnets beste å sette inn tiltak selv om eleven ikke ønsker dette selv. Husk også i denne sammenhengen at skolen aktivt skal ta rede på hva eleven mener og høre hva de har å si.

HVA ER EGNEDE TILTAK?

For å finne frem til egnede tiltak er det viktig å ivareta barnas rett til å bli hørt og hensynet til barnas beste. Det er viktig å vurdere hvilke tiltak som ivaretar barnas interesser best mulig.

Eksempler på bruk av faglig skjønn

De ansatte i skolen må bruke sitt faglige skjønn når de skal vurdere hvilke tiltak de skal sette inn.

- Tilpass tiltakene til den konkrete saken. Et tiltak som har fungert godt for en elev trenger ikke å fungere for en annen elev i samme situasjon.
- Ta utgangspunkt i årsakene til problemene og vær bevisst på at alle saker er unike og kan ha sammensatte problemstillinger.
- Ofte vil det være behov for å sette inn flere tiltak samtidig for å kunne løse et problem. I disse tilfellene kan tiltakene sett i sammenheng styrke hverandre og sørge for at eleven får det trygt og godt på skolen.
- Husk at sakene skal løses på lavest mulige nivå, men at det likevel er viktig å følge påkten om å varsle.

Faglig skjønn krever kompetanse

Det er en forutsetning at de ansatte på skolene har oppdatert kompetanse om skolemiljø og arbeid mot mobbing i tillegg til at de har god kjennskap til regelverket. Bruk kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Det er rektors ansvar å følge opp at de ansatte på skolen har denne kompetansen. Kommunens og fylkeskommunene har ansvar å sørge for at skolene har denne kompetansen.

Hvem kan tiltakene rette seg mot?

Tiltakene kan rettes mot

- den som blir mobbet eller krenket
- den eller de som mobber eller krenker
- tilskuere
- gruppe- eller klassemiljøet
- hele skolemiljøet

I de fleste tilfellene er det behov for å sette inn tiltak mot flere av gruppene. Tiltakene bør ikke utelukkende rette seg mot dem som opplever mistrivsel på skolen. Rettspraksis i mobbesaker og forskning viser at skolene også bør sette inn tiltak mot dem som mobber, krenker eller på annen måte bidrar til at andre ikke har det trygt og godt på skolen. Eksempler på tiltak kan være direkte inngripen når en elev blir mobbet, konfronterende og individuelle samtaler med de involverte og samtaler med foreldrene. I saker på skolen hvor det er avdekket mobbing, bør normalt konfronterende samtaler være et av tiltakene for å stoppe mobbingen.

Tiltakene skal være lovlige

Tiltaksplikten gjelder så lenge det finnes egnede tiltak som kan gi eleven et godt og trygt skolemiljø. Tiltaket skal, i tillegg til å være egnet, også være lovlig. Skolen kan for eksempel ikke bruke tvang og eleven eller foreldrene kan ikke samtykke til at loven brytes. De aller fleste tiltak som settes inn i en sak om elevs skolemiljø krever ikke en egen lovhome eller enkeltvedtak. Tiltak som begrenser enkeltelevs rettigheter etter loven eller pålegger nye plikter, krever imidlertid hjemmel i lov. Noen ganger kan det også være at enkelte tiltak, som for eksempel skolebytte, krever enkeltvedtak. Bruk av sanksjoner på skolen skal ha hjemmel i ordensreglementet, og det er ikke tillatt å bruke andre sanksjoner enn det som er fastsatt der. Husk at barnekonvensjonens artikler om barnets beste og barnets rett til å bli hørt gjelder også når man skal vurdere egnede tiltak.

Hva med skoleveien?

Rett og plikt til opplæring gjør at elevene må komme seg til og fra skolen. Derfor må skolen i større grad enn på andre arenaer utenfor skolen sette inn tiltak her. Det kan for eksempel gjøres ved at noen voksne holder tilsyn enkelte steder eller at det blir opprettet følgegrupper. Skolens ordensreglement kan også gjelde på skoleveien.

Digital mobbing

Hva skal skolen gjøre med digital mobbing?

HVOR LENGE SKAL TILTAKENE VARE?

Tiltaksplikten løper så lenge en elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt og det finnes egnede tiltak som kan settes inn.

Dersom tiltakene ikke har oppnådd formålet, må skolen fortsette arbeidet og vurdere om tiltaksperioden skal forlenges eller om det skal settes inn flere eller andre tiltak.

SKOLEN SKAL VURDERE OM TILTAKENE VIRKER

Skolen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene de har satt inn har ført til at eleven har fått det bedre på skolen. Det er lurt å involvere eleven og eventuelt foreldrene i evalueringen av tiltakene. Hvis evalueringen viser at eleven fortsatt ikke har det trygt og godt på skolen, skal skolen vurdere å sette inn andre eller mer intensive tiltak. Oppfølgingstiltak vil ofte også kunne være arbeid i skole- eller klassemiljøet.

Noen skoleeiere har opprettet egne beredskapsteam som kan bistå skolene i å løse utfordrende mobbesaker.

[Les mer om kommunalt beredskapsteam mot mobbing](#)

Oppfølgingstiltak

I oppfølgingen bør skolen vurdere om det er behov for å sette inn tiltak rettet mot senskadene som mobbing kan medføre. Her kan det være aktuelt med tiltak for å rehabilitere miljøet og de som har vært involvert.

Eksempler på skolens oppfølging av barn og unge som blir eller har blitt mobbet kan være å etablere et trygt miljø, støtte utviklingen av en god selvfølelse og gi hjelp til gode og positive samspillsrelasjoner. Hvis noen av de involverte har fått angst eller utviklet traumer, er det hensiktsmessig å gi terapeutisk oppfølging i samarbeid med instanser utenfor skolen, som for eksempel BUP. Det er også viktig å følge opp de som har mobbet andre. Husk å understreke at det er handlingene deres som ikke kan aksepteres, og ikke dem som person.

DOKUMENTERE

SKOLEN MÅ DOKUMENTERE HVA SOM SKAL GJØRES

Aktivitetssplikten skal være så handlingsrettet som mulig, slik at skolen kan bruke ressursene sine på tiltak som hjelper elevene. Skolen må dokumentere skriftlig hva de gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på skolen.

Dokumentasjonen skal sikre at:

- elever og foreldre får et bevis på at skolen tar saken deres seriøst og at de forplikter seg til å hjelpe eleven
- statsforvalteren raskt kan få oversikt hvis saken meldes dit
- at saken er tilstrekkelig belyst ved eventuelle tilsyn, erstatningssaker eller straffesaker.

Skolen har to dokumentasjonsplikter

1. dokumentere hvilke tiltak de planlegger å gjennomføre - gjennom en aktivitetsplan
2. dokumentere hva de har gjort for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak

At skolen dokumenterer arbeidet gjør det lettere å se både mønster og helhetsbildet i en elevs situasjon.

KRAV OM AKTIVITETSPLAN

Aktivitetsplanen er en skriftlig plan som skolen må lage i det de får vite at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, enten gjennom undersøkelser på eget initiativ eller etter at en elev selv sier fra. Den aktuelle eleven skal få en egen aktivitetsplan. I tillegg kan skolen også velge å lage en aktivitetsplan for klassen, som kan ta for seg en situasjon eller utfordring der flere elever er involvert. En aktivitetsplan for klassen kan likevel aldri erstatte aktivitetsplanen for en enkeltelev.

Aktivitetsplanen er en erstatning for enkeltvedtaket. I noen tilfeller vil det fremdeles være aktuelt å fatte enkeltvedtak. Dette gjelder i tilfeller som skolebytte og bortvisning.

I aktivitetsplanen skal det minimum stå;

- hvilket problem som skal løses
- hva skolen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som er ansvarlig
- når tiltakene skal evalueres

Det kan også være lurt å ha med en oppsummering av samtalene med elever og foreldre. I tillegg kan det være lurt å ha med en oppsummering av hva som er skolens vurderinger av saken.

Det vil variere fra sak til sak hvor mye som skal dokumenteres i den enkelte saken. Det vil for eksempel kunne være forsvarlig med en kortere og mer skjematisk aktivitetsplan i saker der skolen setter inn tiltak tidlig i prosessen og tiltakene er enkle, enn i saker der tiltakene og saksforholdet er mer sammensatt og komplekst.

KRAV OM Å DOKUMENTERE DET SOM ER BLITT GJORT

Skolen må dokumentere hvilke tiltak som har blitt gjort for å løse enkeltsaken. Det vil variere fra sak til sak hvor mye som skal dokumenteres. Planen skal være skriftlig og være skrevet i et format som kan tas ut og gis til statsforvalteren, hvis det er behov for det.

Dokumentasjonen gjelder arbeidet skolen gjør for å sikre at kravene til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak er oppfylt i den enkelte saken.

- Plikten til å følge med. Her vil dokumentasjonen i stor grad gjelde aktiviteter som omfatter flere elever, grupper eller hele skolen.
- Plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak. Dokumentasjonsplikten vil i større grad omfatte hva skolen gjør i den enkelte saken.

TAUSHETSPLIKT OG BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Alle som utfører tjeneste eller jobber i skolen har taushetsplikt. Opplysninger som er omfattet av taushetsplikten gjelder:

- personlige forhold
- opplysninger man ønsker å holde for seg selv
- opplysninger som man får gjennom jobb

Når du skal dokumentere hva som har blitt gjort i en enkeltsak, vil du måtte behandle personopplysninger. Det kan være både ordinære personopplysninger og sensitive. Skolen har både plikt og rett til å behandle personopplysninger. Alle personopplysninger, skal behandles i samsvar med personopplysningsregelverket.

SYSTEMATISK OBSERVASJON AV ELEVENE – KNYTTET OPP MOT KAP. 9A.

Forarbeid til systematisk observasjon – Vi må lage en god plan for dette.

- **Hva skal jeg finne ut?** (Når man jogger, så ser man alle joggeskoene til de som passerer. SFO ansatte husker eksempelvis på alle bilene til foreldrene. Vi må finne ut hva vi skal finne ut)
- **Hvem skal observeres?** (Er det jentene / guttene - Hvem skal jeg se på? En person om gangen)
- **Hva skal vi sette søkelys på i samspillet mellom barna?** (Blikk-kontakt / språket / kroppsspråket / vandringmønster - går de bort fra hverandre? Oppstarten av timen / Når elevene kommer inn?)

- **Hvilken type observasjon er best egnet?** (Kan observere på ulike måter - ikke mengde seg med barna)
- **Skal vi konstruere situasjoner eller observere naturlige observasjoner?**
- **Hvem skal være med?** (PPT skal ikke være med - kun fagarbeider – de som har best relasjon)
- **Når skal det gjøres?** (Tidlig på dagen / sent på dagen / etter skoletid i SFO?)
- **Hvor lang tid skal vi bruke?** (Sette av tid - 1 uke / 1 time i uka over 4 uker)
- **Hvordan registrere dette?** (Bruke et eget skjema for dette - kanskje med påminnelsespunkter?!))
- **Hvordan registrere?** (Vi må vise til noe konkret man har sett - beskrive det man har sett)
- **Hvordan analysere i etterkant?** (Hva skal vi se etter)
- **Hvordan skal vi nyttiggjøre oss av observasjonen?** (Tove Flack) (Vi skal sette inn tiltak i etterkant, slik at vi får det til)

Jo tydeligere svar dere har her, jo bedre er det. Et godt forarbeid legger grunnlaget for observasjonens pålitelighet og gyldighet.

Gjennomføring av observasjon

- **Observasjon i friminuttet:** - (Hvor skal vi stå? Skal vi stå i vinduet? Skal vi stå rett ved siden av? Følge etter dem?)
- **Overgangssituasjoner:** - (Inn og ut til friminutt / Gym garderobe / Svømmegarderobe - Der elevene er i en kort periode, uten fag og kan prate om det de vil. Et sted der elevene ikke føler seg sett.)
- **Igangsetting av aktivitet:** - (Hvem gjør hva når man setter i gang? / Hvem styrer leken? / Hvem er passive i leken? Hvordan oppfører elevene seg? Hvem går med hvem? Hvem blir sulten? Hvem leter i sekken sin? Hvem går på do? Hvem blir usikker? Hvem går bort til lærer eller fagarbeider?)
- **I klassen:** - (Hvem tar kontakt med hverandre? Hvem sender blikk?)
- **Når elevene samarbeider:** - (Hvem er det som alltid må hente ting? Hvem ser en annen vei? Hvem dominerer i gruppen? Hvem samarbeider med alle? Hvem setter seg på utsiden selv? Hvem blir satt på utsiden av gruppen? Hvem blir inkludert?)

DETTE HAR VI SETT - Sånn er det, og dette vil vi ha slutt på.

Observasjon, ref. «Innblikk»

- **Samspill:** Verbale og nonverbale uttrykk, kombinasjon av disse handlingene - i vennegrupper, hos de utagerende og de innagerende.
- **Kroppslige bevegelser:** Kan himle med øynene, lukke gruppene, går bort fra personen
- **Kroppslige forflytninger** (I og rundt i klasserommet / gangen / utendørs)
- **Kroppslige plasseringer**
- **Uttrykk i øyne og ansikt** (Da må vi veldig tett på / nært)
- **Ord - Lyder - Tonefall** (Jeg bare snakker sånn jeg - tonefallet utfordrer - Da må man være tydelige og strenge i forhold til rammene)
- **Hvordan snakker de generelt til hverandre i gruppa?** (Hva sier man i løpet av en hel dag til hverandre - alle ord som ble sagt i løpet av en dag - Foresatte visste ikke elevene hadde dette ordforrådet).

- **Krenkende handlinger** (Tove Flack) (Krok-fot, rive av hverandres luer, knuffer borti hverandre)
- **NB: Mange bekker små.....** (Litt banneord, at man river av en lue, litt knuffing, noen sier at du kan ingenting - over tid - da kommer foresatte til lærer eller rektor og sier at barnet ikke har det bra og har ikke hatt det over lengre tid)

HVOR OG NÅR SKAL VI OBSERVERE? TIDSBRUK

- Bruk 10 til 15 minutt. Man skal se på en situasjon.
- Korte intervaller fordi nedtegnelse er krevende og viktig. (Snakker de stygt til hverandre? Himler de med øynene?)
- 3 til 4 personer observerer rundt det samme
- Ulike områder / arenaer
- 1 til 2 ukers tid

To utfordringer ved avdekking

Det du ikke ser fordi du ikke vet hva du ser etter

Det du ser, men vet ikke hva du skal gjøre med det

Et slagord: Du ser det ikke før du tror det

KJERNEKOMPONENTER OBSERVASJON

Observasjon av enkeltbarn - (Eks: Se på Jonas Se på Julie)

Forståelse (Hold borte holdningene)

Observasjon av gruppe rundt enkeltbarn

Se ting i en sammenheng. Ikke bare enkeltbarnet, men sett i sammenheng med det de andre gjør (Skjer det noe i forkant av lek på fotballbanen - 9stk i klassen - hvem styrer lagene? Hva er det som skjer?)

Øvelse / trening

EVALUERING

- Hva så jeg?
- Hvordan tenkte jeg da jeg så det?
- Hvordan tolket jeg?
- Hvilken kunnskap fikk jeg ut av den gitte situasjonen? (Elevene tåler ikke friminutt)

Vær bevisst på hva dere beskriver, og hva dere tolker.

Du ser Tore går til Aksel og sier at han er en drittunge

Du sier at Tore går med sinne i blikket og med høy stemme sier at Aksel er en drittunge. (Her er det lett for at dine egne følelser og forutinntatte holdninger påvirker observasjonen - Derfor er det lurt å være flere som observerer.)

«HVORFOR?» - Kan stoppe opp samtalen. Ikke bruk dette.

«Hva skjedde nå?» - Spør på en åpnere måte.

Jeg ser at du er sint - Hva var det som skjedde nå? (møte elevene på følelser)

BESTILLING PÅ DET SOM SKAL OBSERVERES

Kari går mye alene i friminuttene

Vi kan ta utgangspunktet i de observasjonene vi allerede har, og de observasjonene vi gjør i den avtalte tiden.

NB: Hvem inviteres ikke inn i leken eller gruppen i klasse og friminutt? Hvem blir borte i klasserommet? Hvem ta mye plass og er det noen som ikke får plass? Hvem tar positive eller negative initiativ? Hvem får positive eller negativ respons fra de andre i samarbeidet. Blikk på tvers i klasserommet? Ulike kommentarer?

Når man observerer i klasserommet så bør man stå bak i rommet, eventuelt litt på siden.

VÆR BEVISST PÅ

Påvirker vår tilstedeværelse noe på atferden til barna?

Har vi endret rutiner når vi blir observert?

Har observasjonene noe å si for foreldreinvolveringen?

NB: Barn er lure og forstår fort at ting foregår når det kommer en ekstra voksen inn i klasserommet. Er ikke sikkert barna er interessert i det.

SYSTEMATISK OBSERVASJONSSKJEMA – UTSIRA SKOLE

Observasjon av: _____

Sted: _____ Dato: _____ Tidspunkt: _____

Observert av: _____

Beskrivelse av bestilling til observatør:

Jeg observerte følgende:

Mine tanker om det jeg observerte:

Refleksjoner / Analyser i etterkant av observasjon fra bestiller:

AKTIVITETSPLAN FOR UTSIRA SKOLE

Opplæringsloven § 9 A-2 Retten til eit trygt og godt skolemiljø:

«Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

§ 9 A-4 Skolens aktivitetsplikt, fjerde ledd:

«Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.»

Elevenes navn:	
Født:	
Dato:	

Klasse:	
Plan nummer:	<i>(Lag ny plan hver gang den oppdateres eller justeres)</i>
Hvilket problem skal tiltakene løse?	<i>(Hva mener eleven? Husk at elevens subjektive opplevelse skal legges til grunn. Skolen skal sørge for at eleven blir hørt.)</i>
Hovedmål:	<i>(Elevens navn) skal oppleve å ha et trygt og godt skolemiljø. (Husk at elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens vurdering av tiltak.)</i>
Opplever eleven et trygt og godt skolemiljø? <i>(Ved NEI så skal Aktivitetsplan aktiveres)</i>	JA / NEI

Tiltak	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering

Sted:

Dato:

Hvis du ikke er fornøyd med hva skolen gjør for at (du/barnet ditt) skal få det trygt og godt på skolen, kan du melde saken til statsforvalteren.

A B C – modellen som analyseverktøy

Situasjoner og hendelser som trigger	Atferd som bekymrer	Reaksjon/ resultat

Situasjonsbeskrivelsen må henge sammen i ABC

A: Hva skjedde **før** atferden opptrådte? Rammen rundt, Inne, Ute, hvem var han sammen med, Hva var det som skulle skje?

B) Hva var atferden? Hva gjorde barnet helt konkret? Eks: Slo, ropte, angrep andre, gikk bort/ stakk av.

C) Hva skjedde som reaksjon på barnets oppførsel?

Hva gjorde de voksne. Hva gjorde andre barn?

Hva oppnådde han? Eks Unngåelse fra krav, Aktiviteter, personer, situasjoner, fikk tilgang på oppmerksomhet, gjenstander.

ELEVUNDERSØKELSEN 2021

Elevundersøkelsen ble gjennomført for alle elever fra 5.-10. trinn ved Utsira skole - Høsten 2021. Undersøkelsen er gjennomført årlig de siste 7 årene, men enkelte spørsmål er endret underveis i prosessen.

Til undersøkelsen i høstsemesteret har UDIR lagt inn obligatoriske spørsmål, men det er mulig for skolene å legge til noen spørsmål ut fra lokale behov.

Spørsmål om følgende tema er obligatoriske på høsten:

- Trivsel
- Motivasjon, arbeidsforhold og læring
- Hjem-skole-samarbeid

- Støtte fra lærer
- Vurdering for læring
- Medvirkning
- Regler på skolen
- Trygt miljø
- Rådgiving

Utsira skole mente det var nok spørsmål i undersøkelsen, dermed ble det ikke tillagt så mange flere ekstra spørsmål.

TREND I ELEVUNDERSØKELSEN

Når vi ser på trenden og utviklingen av Elevundersøkelsen gjennom de siste årene, så peker pilene oppover. Elevene er stort sett veldig fornøyd, og i undersøkelsen 2021 går de fleste spørsmål frem med noen prosentpoeng.

Elevene på Utsira skole, på lik linje med alle andre skoler i landet, klager litt på arbeidsro i timene. Ellers scorer vi høyt på trivsel, støtte fra lærer og faglige utfordringer.

Når det gjelder mobbing i skolen så scorer vi 4,9 av 5 mulige. Et par elever har spesifisert dette inn mot eventuell digital mobbing, som skjer utenfor skolens område. Her er det viktig at foresatte også passer på og følger jevnlig med på hva barna foretar seg i fritiden.

TILTAKSPLAN FOR UTSIRA SKOLE

	Utfører ansvarlig	Aktivitet
1	Kommunaldirektør	Kommunen, som skoleeier, har gjennom opplæringslovens §13-10 ansvaret for å sikre at kravene i Kap. 9 A, Elevenes skolemiljø, ivaretas i skolen. Sikrer at skolen arbeider kontinuerlig og systematisk for å fremme elevenes skolemiljø. Sikrer at skolen har nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.
2	Rektor	Er ansvarlig for at denne rutinen er kjent for og etterleves av alle som jobber ved skolen. Informerer elever og foreldre om rettigheter elevene har til et trygt og godt skolemiljø.
3	Alle som arbeider på skolene	Plikt til å følge med, gripe inn og varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

4	Rektor	<p>Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, se til at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saken undersøkes • involverte elever blir hørt • lage skriftlig plan og sette inn tiltak for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. • Informere elev og foreldre om hva som blir gjort • Dokumentere skriftlig hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten: • hvilke problem tiltakene skal løse • hvilke tiltak skolen har planlagt • når tiltakene skal gjennomføres • hvem som er ansvarlig for tiltakene • når tiltakene skal evalueres
5	Alle som arbeider på skolen	<p>Varsler straks rektor ved mistanke eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen utsetter en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.</p> <p>Varsler direkte skoleeier hvis en i ledelsen på skolen står bak krenkingen.</p> <p>Undersøkelse og tiltak etter §9 A-4 tredje og fjerde ledd skal settes i verk straks.</p>
6	Rektor	Varsler skoleeier ved saker i henhold til punkt 5 første ledd.
7	Rektor/ skoleeier	Skal uten hinder av lovfestet taushetsplikt legge fram alle opplysninger som Statsforvalter trenger for å uttrede en sak som eleven eller foreldre har meldt til Statsforvalter, jfr. §9 A-6

Sist oppdatert 07.03.2022

Rektor Joakim Lund

Utsira skole